

הודעה לתקשורת

אתר: www.cbs.gov.il דוא"ל: info@cbs.gov.il פקס: 02-6521340

ירושלים, ט' באلول, תשע"ו
12 בספטמבר, 2016
279/2016

האוכלוסייה המוסלמית בישראל - נתונים לרגל חג הקרבן The Moslem Population in Israel

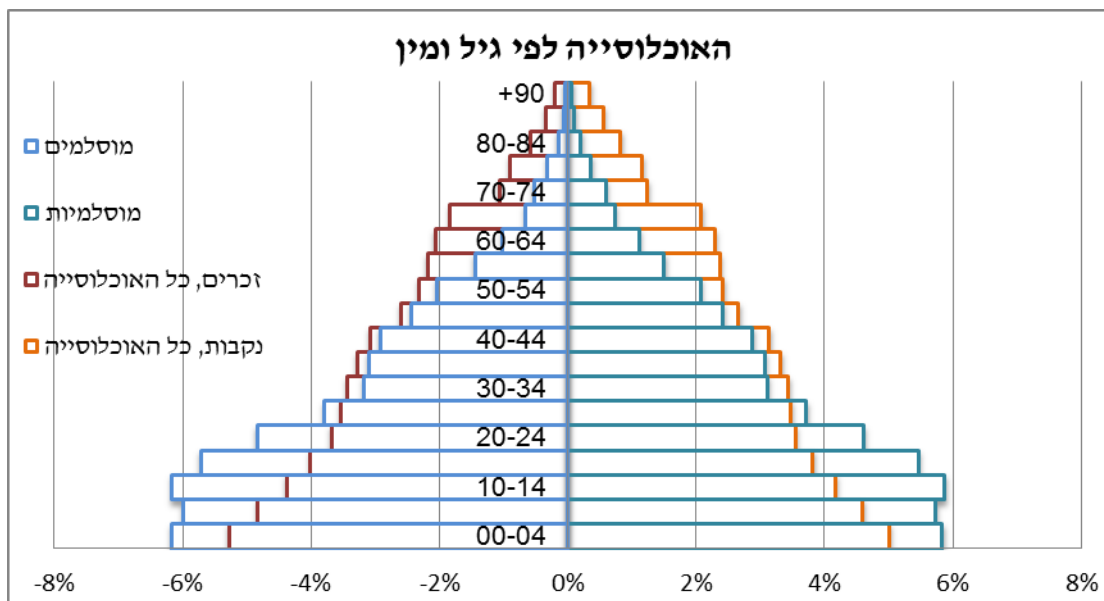
חג הקרבן عيد الاضحى - عيد אל אדחא (המכונה גם "החג הגדול"), הוא חג מוסלמי המציין את המועד לקיום החאג', העלייה לרגל למכה. הוא נחגג מהיום העשירי של חודש דו-אל-חיג'ה, הוא החודש האחרון בלוח המוסלמי, ונמשך ארבעה ימים. העלייה לרגל עצמה נמשכת כשבוע, וחג הקרבן מציין את אחד השיאים במהלך הטקסים הנהוגים בה. אלו שמקיימים את החג בביתם מקיימים טקס דומה לזה הנהוג באותו יום במכה, שעיקרו הקרבת טלה כקרבן והכנת בשרו למאכל בסעודת חג או כתרומה לעניים. מקובל לקשר חג זה לסיפור "עקדת ישמעאל", המקביל לסיפור "עקדת יצחק" המופיע במקרא (מתוך ויקיפדיה).

- בסוף שנת 2015 נאמדה האוכלוסייה המוסלמית בישראל ב-1.488 מיליון נפש, שהם כ-18% מכלל תושבי ישראל. זהו גידול של כ-34.2 אלף תושבים לעומת סוף שנת 2014.
- **שיעור הגידול השנתי של האוכלוסייה המוסלמית נמצא במגמת ירידה** - מ-3.8% בשנת 2000 ל-2.4% בשנת 2015.
- בעיר ירושלים נמצא הריכוז הגדול ביותר של תושבים מוסלמים; כ-311 אלף, שהם 20.9% מכלל המוסלמים בישראל ו-35.9% מכלל תושבי העיר. היישוב השני בגודלו מבחינת מספר התושבים המוסלמיים הוא רהט, ובו מתגוררים כ-62 אלף מוסלמים.
- בשנת 2015, **שיעור הפריון הכולל** (מספר הילדים הממוצע שאישה צפויה ללדת במהלך חייה) באוכלוסייה המוסלמית עמד על 3.3 ילדים לאישה, לאחר ירידה מ-4.7 ילדים לאישה בשנת 2000.
- כ-35% ממשקי הבית שבראשם עמד/ה מוסלמית/מוסלמי מונים 6 נפשות או יותר, בהשוואה לכ-9% בלבד ממשקי הבית שבראשם עמד/ה יהודי/יה.
- **אחוז ההשתתפות בכוח העבודה** בשנת 2015 בקרב מוסלמים בני 15 ומעלה היה 43.7% (62.8% בקרב גברים ו-24.6% בקרב נשים). יש לציין כי אחוז השתתפות של הנשים המוסלמיות נמוך משמעותית בהשוואה לאחוז זה בקרב יהודיות, נוצריות ודרוזיות (65.8%, 45.2% ו-32.4%, בהתאמה).
- **אחוז הבלתי מועסקים** בקרב מוסלמים בגילים 15 ומעלה היה 7.2%, גבוה מאשר בקרב היהודים, הנוצרים והדרוזים (5.1%, 5.4% ו-4.9%, בהתאמה).
- כ-45% **מהגברים** המוסלמים המועסקים הנם עובדים מקצועיים בתעשייה ובבינוי ועובדים מקצועיים אחרים.
- כ-36% **מהנשים** המוסלמיות המועסקות הנן בעלות משלח יד אקדמי, כ-33% הנן עובדות מכירות ועובדות שירותים.
- **במשקי בית מוסלמים אחוז ההוצאה על למזון** (כולל ירקות ופירות) **מסך ההוצאה החודשית לתצרוכת** עומד על 23.1% לעומת 15.1% במשקי הבית היהודיים.
- ל-35.9% ממשקי הבית המוסלמיים יש **מינוי לאינטרנט** לעומת 70.9% במשקי בית יהודיים.
- בשנת תשע"ה (2014/15), 5.3 אלף מוסלמים קיבלו **תארים אקדמיים** ממוסדות להשכלה גבוהה בישראל.
- שיעור המוסלמים בקרב כלל מקבלי התארים בישראל בשנה זו עלה ל-7.3% (לעומת 6.7% בשנה הקודמת).
- שיעור המוסלמים היה גבוה יחסית במקצועות הלימוד הבאים:¹ שפה וספרות ערבית (51.4%), תרבות ואמנות (35.1%), הכשרה להוראה (33.7%), סיעוד (30.0%), ספרות ערבית (28.6%), רוקחות (27.8%), והנמוך ביותר במכון ויצמן (1.5%).

¹ מקצועות לימוד שאותם למדו (סה"כ בכל סג' המוסדות מלבד מכללות אקדמיות לחינוך) לפחות 50 מקבלי תואר ראשון.

בסוף שנת 2015 נאמדה האוכלוסייה המוסלמית ב-1.488 מיליון נפש, שהם כ-18% מכלל תושבי ישראל. זהו גידול של כ-34.2 אלף תושבים לעומת סוף שנת 2014.

- שיעור הגידול השנתי של האוכלוסייה המוסלמית נמצא במגמת ירידה - מ-3.8% בשנת 2000 ל-2.4% בשנת 2015. עם זאת, שיעור הגידול של אוכלוסייה זו הוא הגבוה ביותר בישראל. שיעור הגידול של היהודים היה 1.9%, של הדרוזים - 1.4% ושל הנוצרים - 1.5%.
- כמחצית מהאוכלוסייה המוסלמית מרוכזת באזור הצפון (36.0% במחוז הצפון ו-14.0% במחוז חיפה). עוד 21.7% גרים במחוז ירושלים. היתר גרים במחוז המרכז (11.1%) ובמחוז הדרום (16.2%). רק 1.1% גרים במחוז תל אביב.
- בעיר ירושלים נמצא הריכוז הגדול ביותר של תושבים מוסלמים; כ-311 אלף, שהם 20.9% מכלל המוסלמים בישראל ו-35.9% מכלל תושבי העיר. היישוב השני בגודלו מבחינת מספר התושבים המוסלמים הוא רהט, ובו מתגוררים כ-62 אלף מוסלמים, שהם 99.8% מכלל תושבי העיר. יישובים נוספים שבהם ישנו ריכוז גדול של האוכלוסייה המוסלמית הם נצרת ואום אל-פחם (53 אלף ו-52 אלף תושבים, בהתאמה).

- האוכלוסייה המוסלמית היא אוכלוסייה צעירה; אחוז הילדים בה גבוה ואחוז הקשישים - נמוך. 35.8% מהאוכלוסייה המוסלמית הם בגיל 0-14 (כ-532 אלף) ורק 3.8% מהם בגיל 65 ומעלה (כ-57 אלף). מבנה גילים זה הוא תוצאה של רמת פריון גבוהה של הנשים המוסלמיות. יחד עם זאת, שיעור הפריון הכולל (מספר הילדים הממוצע שאישה צפויה ללדת במהלך חייה) באוכלוסייה המוסלמית נמצא במגמת ירידה מאז תחילת שנות האלפיים, מ-4.74 בשנת 2000 ל-3.32 ב-2015.
- בשנת 2015 נולדו בישראל 36,659 תינוקות לאימהות מוסלמיות.

- רמת הפרייון של הנשים המוסלמיות (3.3) גבוהה מזו של שאר קבוצות הדת בישראל (יהודיות - 3.1, נוצריות - 2.1, דרוזיות - 2.2) וכן מזו הקיימת בחלק ממדינות ערב (לדוגמה: ערב הסעודית - 3.0, אלג'יריה - 2.7, טורקיה - 2.1, תוניסיה - 2.0 ולבנון - 1.5²).
- שיעור הפרייון הגבוה ביותר היה בקרב מוסלמיות שהתגוררו במחוז הדרום - 5.4 ילדים לאישה ושיעור הפרייון הנמוך ביותר היה בקרב מוסלמיות ממחוז הצפון, חיפה והמרכז - 2.8 ילדים לאישה.
- בשנת 2014 נישאו בישראל כ-11,900 זוגות מוסלמים. באותה שנה, התגרשו בישראל כ-2,100 זוגות מוסלמים.
- בשנת 2014, **גיל הנישואין הממוצע** של חתנים מוסלמים שנישאו לראשונה (26.4) היה נמוך ביחס לדתות האחרות (יהודים – 27.9, נוצרים - 30.1 ודרוזים - 28.4).
- באותה שנה, **גיל הנישואין הממוצע** של כלות מוסלמיות שנישאו לראשונה (22.2) היה נמוך ביחס לדתות האחרות (יהודיות – 25.9, נוצריות - 25.8 ודרוזיות – 24.1).
- באותה שנה, **פער הגילים** בין חתנים וכלות מוסלמים (4.2), היה דומה לפער הגילים בקרב הנוצרים והדרוזים (4.3 שנים) וגבוה ביחס לפער הגילים בקרב היהודים (2.0 שנים).
- באוכלוסייה המוסלמית כ-287 אלף **משקי בית**,³ שהם כ-12% מכלל משקי הבית בישראל.
- **גודל משק הבית הממוצע במשקי בית שבראשם מוסלמי** נאמד ב-4.8 נפשות, גבוה ביחס למשקי בית שבראשם יהודי או נוצרי (3.1).
- מרבית משקי הבית המוסלמיים (כ-94%) הם משקי בית משפחתיים הכוללים לפחות משפחה אחת. יתרת משקי הבית הם משקי בית לא משפחתיים, ורובם (90%) הם משקי בית של אדם שגר לבד.
- כ-35% ממשקי הבית שבראשם מוסלמי/ת מונים 6 נפשות או יותר, בהשוואה לכ-9% בלבד ממשקי הבית שבראשם עמד יהודי/יה.
- בישראל כ-283 אלף **משפחות**⁴ מוסלמיות. רוב המשפחות המוסלמיות (כ-67%) מורכבות מזוג עם ילדים, ולפחות ילד אחד הוא עד גיל 17; כ-9% מהמשפחות מורכבות מזוג ללא ילדים; כ-6% מהמשפחות הן חד-הוריות עם ילדים שהצעיר בהם הוא עד גיל 17.
- מספר הילדים הממוצע עד גיל 17, במשפחות מוסלמיות עם ילדים עד גיל זה, הוא 2.8, גבוה מממוצע הילדים עד גיל 17 במשפחות היהודיות (2.3).

² נתונים מתוך אתר האו"ם. מקור:

<http://www.un.org/en/development/desa/population/publications/dataset/fertility/wfd2015.shtml>

³ משק בית - מוגדר כאדם אחד או קבוצת אנשים הגרים יחד בדירה אחת באופן קבוע ברוב ימות השבוע ויש להם תקציב הוצאות משותף למזון. משק בית יכול לכלול אנשים שאינם קרובי משפחה. משק בית משפחתי: משק בית שיש בו לפחות משפחה אחת. הנתונים על משקי בית ומשפחות מבוססים על סקר כוח אדם לשנת 2015, הנתונים אינם כוללים את הגרים במוסדות, בקיבוצים, במעונות סטודנטים ואת הגרים מחוץ ליישובים (בדוים בדרום).

⁴ משפחה - מוגדרת כמשפחה גרעינית של שני אנשים או יותר החולקים משק בית אחד וקשורים זה לזה כבעל ואישה, כזוג ללא נישואין, או כהורה וילד. סוגי המשפחה העיקריים הם: זוג בלבד, זוג עם ילדים (בקבוצת גיל שונות לפי גיל הילד הצעיר) או הורה יחיד עם ילדים (משפחה חד-הורית).

עבודה

- **אחוז ההשתתפות בכוח העבודה** בשנת 2015 בקרב מוסלמים בני 15 ומעלה היה 43.7% (62.8% בקרב גברים ו-24.6% בקרב נשים). יש לציין כי אחוז השתתפות של הנשים המוסלמיות נמוך משמעותית בהשוואה לאחוז זה בקרב יהודיות, נוצריות ודרוזיות (65.8%, 45.2% ו-32.4% בהתאמה).
- **אחוז הבלתי מועסקים בקרב מוסלמים** בגילים 15 ומעלה היה 7.2%, גבוה מאשר בקרב היהודים, הנוצרים והדרוזים (5.1%, 5.4% ו-4.9% בהתאמה).
- כ-61% מהמועסקים המוסלמים עובדים ב-4 **ענפי כלכלה עיקריים**: כ-19% בענף הבינוי, כ-16% בענף מסחר סיטוני וקמעוני, תיקון כלי רכב מנועיים, אופנועים, קטנועים, וטובין לשימוש אישי וביתי כ-14% בענף החינוך וכ-12% בענף התעשייה.
- כ-26% **מהגברים המוסלמיים המועסקים עובדים בענף הבינוי**, כ-17% - בענף מסחר סיטוני וקמעוני, תיקון כלי רכב מנועיים, אופנועים, קטנועים, וטובין לשימוש אישי וביתי ו-15% - בענף התעשייה.
- כ-38% **מהנשים המוסלמיות המועסקות עובדות בענף החינוך**, כ-13% - בענף מסחר סיטוני וקמעוני, תיקון כלי רכב מנועיים, אופנועים, קטנועים, וטובין לשימוש אישי וביתי וכ-4% - בענף התעשייה.
- 85% מהמועסקים המוסלמיים עובדים ב-4 **משלחי יד עיקריים**: כ-33% הנם עובדים מקצועיים בתעשייה ובבינוי ועובדים מקצועיים אחרים, כ-19% הנם עובדי מכירות ועובדי שירותים, כ-17% הנם בעלי משלח יד אקדמי, וכ-16% הנם עובדים בלתי מקצועיים.
- כ-45% **מהגברים המוסלמים המועסקים הנם עובדים מקצועיים בתעשייה ובבינוי ועובדים מקצועיים אחרים**, כ-14% הנם עובדי מכירות ועובדי שירותים וכ-18% הנם עובדים בלתי מקצועיים.
- כ-36% **מהנשים המוסלמיות המועסקות** הנן בעלות משלח יד אקדמי, כ-33% הנן עובדות מכירות ועובדות שירותים וכ-13% הנן עובדות בלתי מקצועיות.
- ב-223.3 אלף **משקי בית** של מוסלמים (78.3% מכלל משקי הבית המוסלמיים) היה מועסק אחד לפחות.
- בכ-15% ממשקי הבית המוסלמיים כל בני משק הבית מועסקים, לעומת 45.4% ממשקי הבית היהודיים, כ-26% ממשקי הבית הנוצריים וכ-23% ממשקי הבית הדרוזיים.
- צפיפות הדיור במשקי בית מוסלמים עמדה על 1.43 נפשות לחדר, גבוהה מאשר בקרב היהודים, הנוצרים והדרוזים (0.82, 1.01 ו-1.17 בהתאמה).

נתונים מתוך סקר הוצאות משק הבית לשנת 2014

- סך ההוצאה החודשית הממוצעת לתצרוכת במשקי בית מוסלמיים מסתכמת ב-13,761 ש"ח לעומת 15,437 ש"ח במשקי בית יהודיים, מכאן שסך ההוצאה החודשית הממוצעת לתצרוכת במשקי בית מוסלמיים מהווה 89.1% מזו של משקי בית יהודיים. מספר הנפשות הממוצע במשקי בית מוסלמיים הוא 4.6 בהשוואה ל-3.1 בממוצע במשקי בית יהודיים.

לוח א - הרכב ההוצאה החודשית הממוצעת לתצרוכת לפי קבוצות ראשיות, 2014

משקי בית יהודיים		משקי בית מוסלמיים*		
אחוזים	ש"ח	אחוזים	ש"ח	
100.0	15,437	100.0	13,761	סך הכל הוצאות לתצרוכת
15.1	2,334	23.1	3,184	מזון (כולל ירקות ופירות)
25.4	3,929	18.2	2,505	דיור
9.7	1,494	9.4	1,288	תחזוקת הדירה ומשק הבית
3.7	573	5.2	718	ריהוט וציוד לבית
3.0	467	5.4	737	הלבשה והנעלה
6.1	938	4.2	576	בריאות
12.5	1,928	10.0	1,374	חינוך, תרבות ובידור
20.0	3,085	17.8	2,452	תחבורה ותקשורת
4.5	689	6.7	926	מוצרים ושירותים אחרים

* לפי דת הראשון ברשימת הפרטים במשק הבית
מקור נתונים: סקר הוצאות משק בית 2014

- ההוצאה החודשית הממוצעת למזון (כולל ירקות ופירות) במשקי הבית המוסלמיים מסתכמת ב-3,184 ש"ח לחודש והיא גבוהה יותר מההוצאה למזון במשקי הבית היהודיים - 2,334 ש"ח, וכן מהווה חלק יחסי גבוה יותר בהרכב ההוצאה של משק הבית (23.1% לעומת 15.1%, בהתאמה).

לוח ב - אחוזי בעלות על מוצרים בני קיימה נבחרים, 2014

משקי בית יהודיים		משקי בית מוסלמיים*		אחוזים
משקי בית יהודיים	משקי בית מוסלמיים*	משקי בית יהודיים	משקי בית מוסלמיים*	
88.5	62.5	88.5	62.5	מיקרוגל
19.8	37.7	19.8	37.7	מקפיא עמוק
42.9	22.8	42.9	22.8	מדיח כלים
82.6	70.5	82.6	70.5	מחשב
77.4	35.9	77.4	35.9	מיני לאינטרנט
4.7	92.5	4.7	92.5	צלחת לוויין
70.9	4.9	70.9	4.9	מיני לטלוויזיה בכבלים או בלוויין

* לפי דת הראשון ברשימת הפרטים במשק הבית
מקור נתונים: סקר הוצאות משק בית 2014

- במשקי בית מוסלמים, אחוזי הבעלות על צלחת לוויין גבוהים מאוד ועומדים על 92.5% בעוד שאחוזי הבעלות על מיני לטלוויזיה בכבלים או בלוויין עומדים על 4.9% בלבד. לעומת זאת, רק ל-4.7% ממשקי הבית היהודיים יש צלחת לוויין ואילו 70.9% ממשקי הבית האלו מנייים לטלוויזיה בכבלים או בלוויין. הבדל משמעותי נוסף הוא המיני לאינטרנט - ל-35.9% ממשקי הבית המוסלמיים יש מיני לאינטרנט לעומת 70.9% במשקי בית יהודיים.

מקבלי תארים בשנת תשע"ה (2014/15)

- בשנת תשע"ה (2014/15), 5.3 אלף מוסלמים קיבלו תארים אקדמיים ממוסדות להשכלה גבוהה בישראל, מהם 2.7 אלף קיבלו תארים מהאוניברסיטאות,⁵ 1.2 אלף קיבלו תארים מהמכללות האקדמיות ו-1.4 אלף - מהמכללות האקדמיות לחינוך.
- שיעור המוסלמים בקרב כלל מקבלי התארים בישראל בשנה זו עלה ל-7.3% (לעומת 6.7% בשנה הקודמת), אך שיעורם בקרב מקבלי התארים עדיין היה נמוך משמעותית בהשוואה לשיעורם בקרב כלל אוכלוסיית ישראל (17.5% - בסוף שנת 2014).
- 6.6% מכלל מקבלי התארים מהאוניברסיטאות ו-5.0% ממקבלי התארים מהמכללות האקדמיות היו מוסלמים, לעומת 17.5% ממקבלי התארים מהמכללות האקדמיות לחינוך.
- בקרב כלל מקבלי תואר ראשון, שיעור המוסלמים היה 7.5%, לעומת 6.6% בקרב כלל מקבלי תואר שני ו-2.7% בקרב כלל מקבלי תואר שלישי. בקרב מקבלי תעודה, שיעור המוסלמים היה 17.1%.
- שיעור המוסלמים היה גבוה יותר בקרב כלל הנשים שקיבלו תארים אקדמיים (8.8%) מאשר בקרב כלל הגברים שקיבלו תארים אקדמיים (5.1%). פערים אלו היו משמעותיים יותר בקרב מקבלי תואר ראשון (9.3% לעומת 4.9%, בהתאמה) ומתונים יותר בקרב מקבלי תואר שני (7.3% לעומת 5.4%, בהתאמה). עם זאת, שיעור המוסלמים שקיבלו תואר שלישי היה נמוך יותר בקרב הנשים מאשר בקרב הגברים (2.5% לעומת 2.8%, בהתאמה).
- בקרב מקבלי תארים מהאוניברסיטאות, שיעור המוסלמים הגבוה ביותר היה באוניברסיטת חיפה (14.5%) והנמוך ביותר במכון ויצמן (1.5%). באוניברסיטת בן גוריון היה שיעורם 4.7% ובאוניברסיטת אריאל – 2.3%.
- בקרב מקבלי תארים מ-32 המכללות האקדמיות, שיעור המוסלמים היה גבוה מ-10% בשבע מכללות, ונמוך מאחוז אחד בתשע מכללות אקדמיות.
- בקרב מקבלי תארים מ-21 המכללות האקדמיות לחינוך, שיעור המוסלמים היה גבוה מ-10% בשמונה מכללות, ונמוך מאחוז אחד בשמונה מכללות אקדמיות.
- בקרב מקבלי תואר ראשון מהאוניברסיטאות, מהמכללות האקדמיות ומהאוניברסיטה הפתוחה, מתוך כ-170 מקצועות לימוד, שיעור המוסלמים היה גבוה יחסית במקצועות הלימוד הבאים:⁶ שפה וספרות ערבית (51.4%), תרבות ואמנות (35.1%), הכשרה להוראה (33.7%), סיעוד (30.0%), ספרות עברית (28.6%), רוקחות (27.8%), לשון עברית (27.6%), רפואת שיניים (24.1%), אופטומטריה (23.6%) ומדעי הרפואה המעבדתית (21.9%). לעומת זאת, היו 61 מקצועות לימוד שבהם שיעור המוסלמים היה לכל היותר אחוז אחד, וביניהם תקשורת, הנדסת תעשייה וניהול, מינהל כללי ומינהל ציבורי, פיזיקה וכן תקשורת חזותית.
- בקרב מקבלי תואר שני מהאוניברסיטאות, מהמכללות האקדמיות ומהאוניברסיטה הפתוחה, מתוך כ-200 מקצועות לימוד, שיעור המוסלמים היה גבוה יחסית במקצועות הלימוד הבאים:⁷ שפה וספרות ערבית (60.8%), הוראת מתמטיקה ומדעי הטבע (31.7%), ייעוץ חינוכי (23.8%), היסטוריה של ארצות האסלם (19.2%) וחינוך (16.8%). לעומת זאת, היו 116 מקצועות לימוד שבהם שיעור המוסלמים היה לכל היותר אחוז אחד, וביניהם הנדסת חשמל, מדעי ההתנהגות והיסטוריה ישראלית.

⁵ כולל האוניברסיטה הפתוחה.

⁶ מקצועות לימוד שאותם למדו (סה"כ בכל סוגי המוסדות מלבד מכללות אקדמיות לחינוך) לפחות 50 מקבלי תואר ראשון.

⁷ מקצועות לימוד שאותם למדו (סה"כ בכל סוגי המוסדות מלבד מכללות אקדמיות לחינוך) לפחות 50 מקבלי תואר שני.